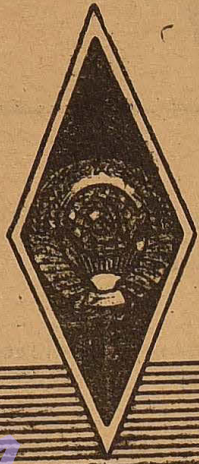

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р.

№ 37 (1690).

27 ЛИСТОПАДА 1987 РОКУ.

Ціна 2 коп.

Рішення XXVII з'їзду КПРС — в життя!

активісти перебудови

Клопітна робота в студентського профорга, адже він обстоює інтереси своїх товаришів, а це не завжди буває легко. Ходить по кабінетах адміністраторів, чогось просить, в чомусь переконує, вимагає. Снільки наполегливості, ініціативи, відповідальності, доброзичливості потрібно для цього.

Саме такі якості, на думку товаришів, притаманні голові профбюро біологічного факультету, студентці II курсу Марті Блазі.

— Роботи багато, і не завжди все виходить так, як хочеться, — розповідає М. Блага. — Наприклад, торік мало не щосили билася, щоб налагодити по-справжньому здоровий побут у гуртожитку. Відвойовували підвальне приміщення для клубу за інтересами, пробували придбати через профком потрібну апаратуру. Звертали до всіх інстанцій та... зазнали фіаско. Але не здалися і не здаємось. Зараз намагаємось поліпшити роботу буфету. Спеціальне анкетування показало, що чікого не задовольняє тамтешній асортимент. Крім того, не всі встигають попоїсти під час перерви. Тому вирішили організувати так звані вносні буфети, в яких працюватимуть самі студенти.

Що ж, саме з таких людей, як Марта, і починається справжнє студентське самоврядування.

Фото В. ПАШУКА.

Університетська партійна трибуна

Підготовка до XIX Всесоюзної партійної конференції почалась. Важливим етапом на цьому шляху, як відзначено в передовій статті газети «Правда», є проведення зборів комуністів з обговоренням звітів виборних органів про роботу, спрямовану на керівництво перебудовою.

Такі збори пройшли в партійних організаціях факультетів і підрозділів універси-

тету. У грудні відбудуться загальноуніверситетські партійні збори.

Сподіваємось, що учасники цих зборів вимогли оцінити перші паростки перебудови, які можна побачити сьогодні в наших трудових колективах, принципово викриють недоліки й упущення, накреслять конкретні заходи, що дадуть змогу подолати все це відчутну інерцію й рутину, бюрократизм і благодушність.

Щоб глибше й предметніше розібратись у наших справах і винести на розгляд зборів по-справжньому першорядні й кардинальні проблеми, газета «За наукові кадри» починає публікацію роздумів комуністів про хід перебудови в університеті.

Пропонуємо комуністам, працівникам університету — викладачам, вченим, дослідни-

кам, робітникам і службовцям, студентській молоді відверто висловитися з таких питань:

1. Як ви вважаєте, чи сталися якісь зміни в житті партійної організації вашого факультету, університету, в роботі парткому і що треба зробити невідкладно в процесі перебудови навчальної, наукової і виховної роботи?

2. Яких заходів партком і цехові партійні організації повинні вжити, щоб забезпечити справді авангардну роль комуністів на всіх напрямках перебудови в університеті.

Зауваження і пропозиції про хід перебудови на кафедрах, факультетах, в підрозділах та в університеті в цілому, а також відповіді на ці та інші запитання надсилайте до парткому і в редакцію газети «ЗНК».

ЩО ЗАВАЖАЄ НАШІЙ ПЕРЕБУДОВІ?

Гадаю, що висловлю загальну думку, якщо скажу, що листопадові дні цього року не лише збагатили нас новими теоретичними й методологічними положеннями в осмисленні історії радянського народу й Комуністичної партії, а й спонукали до усвідомлення необхідності глибшого аналізу

стану справ у своїй партійній організації, в партійній організації університету в цілому.

Процес демократизації університетського життя породив чимало цікавих явищ, яким важко дати однозначну оцінку. Найактивнішими поборниками розширення демократії виявились передусім

студенти. Вони досить чітко і ясно продемонстрували свої позиції — більше довіря до них, більше самовідповідальності кожного, більше прав у розв'язанні всіх питань, що стосуються навчально-виховного процесу, організації суспільно корисної праці й дозвілля, діяльності студентських гро-

У вченій раді ОДУ

На черговому засіданні вченої ради університету розглянуто важливі й актуальні питання, що мають безпосередній зв'язок з процесом перебудови. Зокрема, рада заслухала доповідь проректора з міжнародних зв'язків М. М. Чеснокова «Підсумки міжнародного науково-технічного співробітництва Одеського держуніверситету з вузами зарубіжних країн у 1987 році».

З огляду на значний і дедалі більший обсяг роботи університету в плані міжнародних зв'язків, рада ухвалила створити при ректорі університету з 1 січня 1988 р. штатний структурний підрозділ — відділ міжнародних зв'язків.

Рада зобов'язала проректора М. М. Чеснокова прискорити через Мінвуз СРСР укладення договорів та розробку програм науково-технічного співробітництва нашого вузу з університетами Генуї (Італія), Валенсії (Іспанія), кількома університетами США та ФРН.

Проректору з наукової роботи О. Г. Топічеву запропоновано розробити пропозиції щодо поїздки вчених університету протягом 1988 року до інших країн. І подати пропозиції щодо реалізації за кордоном винаходів вчених ОДУ, ліцензій на «НОУ-ХАУ» і «Інфінтірінг».

Накреслено на наступний рік обмін студентами Одеського держуніверситету з учбовими закладами США строком на два тижні.

Вчена рада заслухала також інформацію секретаря комітету комсомолу Ю. Бошка про роль органів студентського самоврядування у вдосконаленні навчально-виховного процесу. Відзначено, що організація участі студентів у керуванні університетським життям йде ще повільно. На сьогодні на жодному факультеті ще не розв'язане питання про структуру самоврядування.

В обговоренні виступу секретаря комітету комсомолу взяли участь проректори Л. О. Ануфрієв, І. Г. Рутівський, доцент І. І. Кондратюк, професор Ю. С. Червоний, студенти О. Грім'як і В. Кисіль, які висловили багато цікавих міркувань і зауважень, спрямованих на реалізацію ідей студентського самоврядування.

В ухваленому на засіданні вченої ради рішенні з цього питання звернено особливу увагу на пункти, що ставлять за мету підвищити якість підготовки спеціалістів і активність студентів:

— рекомендувати студентів старших курсів на навчання до аспірантури, слід обов'язково брати до уваги думку первинної комсомольської організації;

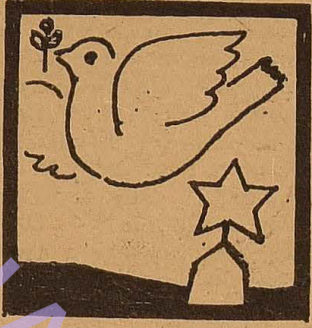
— вражати за обов'язкову участь у роботі комісії для розподілу молодих спеціалістів, представників студентських громадських організацій з правом вносити пропозиції щодо формування плану розподілу, зважати на їх думку у справі відрядження молодих спеціалістів на конкретні місця роботи.

Вчена рада затвердила результати атестації кафедр суспільних наук (за інформацією проректора Л. О. Ануфрієва). Крім того, розглянуто підсумки республіканського конкурсу на кращу науково-дослідну роботу студентів і конкурсні справи викладачів.

Вчена рада одностайно ухвалила текст Звернення до громадян міст-побратимів Одеси з нагоди зустрічі у Вашингтоні Генерального секретаря ЦК КПРС М. С. Горбачова і президента США Рональда Рейгана, яка має незабаром відбутися, висловивши цим активну підтримку миролюбної політики КПРС і Радянського уряду.

Текст Звернення, підписаний членами вченої ради, друкуємо на 2-й стор.

(Закінчення на 2-й стор.)

Мир планеті

Земля

ЗВЕРНЕННЯ ТРУДОВОГО КОЛЕКТИВУ ОДЕСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ДО ПРИХИЛЬНИКІВ МИРУ В МІСТАХ-ПОБРАТИМАХ ОДЕСИ.

Ми, студенти, викладачі, вчені Одеського університету ім. І. І. Мечникова, зібравшись на мітинг з приводу зустрічі в верхах у Вашингтоні, яка має незабаром відбутися, висловлюємо свою ширшу підтримку підписанню угоди про ліквідацію ракет середньої і меншої дальності та оперативнотактичних ракет.

У цьому історичному акті ми бачимо надію на мирне майбутнє, на без'ядерний мир.

Засоби масової інформації повідомляють, що американська сторона різними правдами й неправдами намагається зберегти ядерні боєголовки, прилади наведення та інші системи ракет, що підлягають знищенню.

Ми просимо вас, шановні громадяни міст-побратимів Одеси, виступити за чесне ведення цієї життєво важливої справи, проти всіляких хитрувань та обману. Якщо вже знищувати нашу загальну смерть, то треба знищувати її цілком, по-справжньому. Лукаве мудрування в цій справі заведе нас лише на стежку обману самих себе.

Ми закликаємо радянські й американські сили миру повсюдно здійснювати суворий контроль, що забезпечує виконання договору, який передбачає знищення РСД і ОТР.

Ми щиро сподіваємося, що угоду буде підписано. Бажаємо успіху у здійсненні цієї благородної справи для всіх людей планети Земля.

ЩО ЗАВАЖАЄ НАШІЙ ПЕРЕБУДОВІ?

[Закінчення. Початок на 1-й стор.]

дій — не дійсні без підписів керівників факультету, переведення гуртожитку на самоврядування не може статися без наказу ректора, поселення до гуртожитку — тільки за візою директора студмістечка).

З труднощами знаходять собі місце в системі демократизації, що зараз народжується, викладачі. Явно видно прагнення декого з них залишитися осторонь, перекласти все на плечі студентів.

У цьому плані постає потреба посилення координаційної функції парткому. Поки що, на наш погляд, вона виявляється слабо. А це відбивається на діяльності факультетських та інших цехових партійних організацій. І ніяк, на жаль, не пропадає відчуття, що партком і партійне бюро є колективними заступниками адміністративних керівників з питань виховної роботи. На засіданнях парткому, як правило, розглядаються звіти секретарів партбюро і дуже рідко — звіти деканів, завідуючих кафедрами, керівників громадських організацій університетського рівня.

Проблеми підвищення рівня професійної підготовки студентів теж потребують свого переосмислення. Зараз центр зусиль викладачів усе ще переміщується від сфери розвитку особистості студента до вузької спеціалізації знань з того чи іншого предмета. Це не забезпечує підготовки студентів до роботи в майбутній оновленій школі, що має розв'язувати проблему формування особистості школяра. Досі під час оцінки роботи факультетів і кафедр підраховують «трійки» і «п'ятірки», беруть до уваги виконання вказівок і директив, а не прагнуть з'ясувати, як виховуємо сьогодні комуністичну переконаність, як формуємо нове мислення у майбутніх спеціалістів.

Цьому, на наш погляд, за-

важають застарілі форми і структура управління. Учбова частина зі своїм численним штатом, займається всім, окрім питань формування особистості студента. Декани факультетів мають «взводи» заступників на громадських засадах, а на запитання, чому той чи інший студент потрапив до вивчезника, не дасть відповіді ніхто.

Не може пригадати випадку, щоб за «круглим столом» зустрілися декани й секретарі партбюро факультетів, керівники університету і члени парткому для дискусійного обговорення досвіду роботи, розв'язання назрілих проблем. Засідаємо часто й довго, але окремо — декани у ректора, секретарі партбюро — в парткомі.

Проблему засідань можна було б вирішити і в окреме питання. Друга половина жовтня і мало не весь листопад пройшли в засіданнях. Одні й ті самі питання обговорюємо на партзборах, засіданнях рад факультетів, кафедр, на зборах партгруп (задля протоколу, бо тим, хто перевіряє, не буде чого перевіряти).

У своєму заключному слові на нараді в ЦК КПРС у листопаді цього року М. С. Горбачов підкреслив, що партія в умовах другого етапу перебудови повинна не стільки брати на себе безпосереднє розв'язання питань, скільки ставити перед собою інше, складніше, завдання — спрямовувати, координувати, об'єднувати, давати імпульси соціальній активності масам через партійні організації й кадри, через партійний контроль і створення здорової, енергетично зарядженої атмосфери в колективі.

Гуртом подумаймо, як найефективніше розв'язати це завдання!

А. ЛОЗОВСЬКИЙ,
секретар партбюро істфаку.

Такі звичаї...

Протягом двох останніх десятиріч механіко-математичний факультет пройшов етап істотного розвитку і становлення наукового потенціалу. Створено кілька науково-дослідних семінарів, відкрито нові напрямки досліджень, почали складатися наукові колективи. Цей процес супроводжувався неабиякими труднощами, особливо для тих, хто стояв біля його джерел.

У наш час механіко-математичний факультет може і повинен поставити перед собою завдання — стати значним математичним центром нашої країни. Створено основні передумови для того, щоб науковий колектив факультету в цілому перейшов до якісно нового етапу свого розвитку. Проте на деяких кафедрах підготовка наукових кадрів все ще йде переважно по екстенсивному шляху. Захищаються кандидатські дисертації, складаються наукові напрямки, але залишається абсолютно неясною перспектива спадкоємності підготовки кадрів вищої кваліфікації.

Немалу відповідальність за такий стан справ повинен, звичайно, нести керівник науко-

вого напрямку. Але є й об'єктивні умови, що дають можливість такому становищу існувати: нестача вимогливості, атмосфера спокійної розслабленості.

Головним же гальмом процесу перебудови у вищій школі є стереотипи мислення у ставленні до справи. Кожному ніби ясно, що без переходу на якісно новий ступінь не обійтись, що здійснюватися цей перехід не може без особистих зусиль. Тимчасом, ми якось ніби звикли до того, що на одній і тій самій кафедрі за одну й ту саму зарплату можна працювати з неоднаковим напруженням і віддачею. Ми дуже терпляче ставимося до виявів професійної некомпетентності, до браку істотної наукової діяльності. Певна річ, ми можемо щось зауважити колезі, який не відповідає своїй посаді, але за повторне обрання його проголосуємо. Бо ж як інакше — «стільки років працюємо разом, вже по-привикали, та й куди людині подітися!». От і складається атмосфера, в якій можна почувати себе надто вільно і працювати абияк.

Ці традиції треба ламати!

Висока вимогливість — перша обов'язкова умова підвищення рівня наукової роботи колективу.

Великі труднощі маємо ми з організацією науково-дослідної роботи студентів. Звичайно, не всі студенти можуть таку роботу вести. Які причини? Часто-густо стають на заваді інфантилізм, невпевненість у власних силах і, найголовніше, невміння працювати з цілковитою віддачею. Не йде робота — кидають її, втрачають до неї інтерес. Прагнення добитися результату одразу, без зусиль — ось головне лихо. При тому результат, успіх стають часто самоціллю, і це стосується як студентів, так і аспірантів. На жаль, мало таких, що готові працювати з напруженням, протягом місяців. І шукати розв'язку проблем, не маючи результатів. Це, певна річ, не легко. Але наше головне завдання — виховати саме таке ставлення до справи.

В. КОЛЯДА,
доктор фізико-математичних наук, доцент кафедри матаналізу.

Вибрали декана

11 листопада на хімічному факультеті університету відбулися вибори декана.

Кандидатів на цю посаду було три: професор Л. Д. Скрильов, доцент кафедри неорганічної хімії В. І. Нікітін і завідувач кафедри полімерів та колоїдів Ю. М. Анисимов. У ході виборчих зборів, учасниками яких були як викладачі, так і студенти факультету, Л. Д. Скрильов і Ю. М. Анисимов сюрисалися правом самовідведення. Було висунуто нову кандидатуру — завідувача кафедрою органічної хімії І. С. Волошановського.

Перед голосуванням виступив В. І. Нікітін. Він коротко розповів про те, що вважає головним у роботі декана.

С. ФИЛИПЧУК.

ГОСПДОГОВІРНА ТЕМАТИКА: БОЛЮЧІ ПИТАННЯ

Велика частина наукової роботи нашого вузу — це робота за госпдоговірною тематикою. Її теми не лише допомагають розв'язувати конкретні завдання народного господарства, а й дають студентам навички дослідницької роботи, підвищують їх професійний рівень.

Проте, організація роботи за госпдоговором — це організація «вчорашнього дня». Між замовником і виконавцем така кількість проміжних ланок, що дати однозначну відповідь на запитання: «Госптема існує для розв'язання певної проблеми чи для зайнятості працівників НДЧ?» — не так уже й просто. Цікаво, що кожна з цих ланок знає краще від замовника, що їй потрібно, і краще від виконавця, як йому організувати роботу і як розпорядитися грошми, що надійшли від замовника.

Бо ж інакше чим пояснити, що трудову угоду зі студентом підписує не лише науковий керівник теми, а ще три інстанції, а на заяву про прийом на роботу накладається П'ЯТЬ резолюцій!

А чим пояснити, що влітку фонди заробітної плати багатьох госптема, всупереч домовленості між замовниками і виконавцями, було скорочено!

І чи не в цьому причина того, що за госпдоговорами цього року працює вдвічі менше студентів, ніж торік! На їх зарплату просто довелося економити. А чи не економимо ми на своєму майбутньому!!

На ефективність госптема впливає і той спосіб антистимулювання, від якого відмовляється зараз усе народне господарство. Студент, який передруковує звіт, і студент, що виконує нетривіальні наукові дослідження, одержують однакову зарплату. Замовник не може навіть заохотити безпосереднього виконавця завдання чи виконання ширшої програми дослідження.

Чому під час сесій і трудового семестру студент наукою займатися може, а одержувати зарплату — ні!

А чому студент, який виконує фактично інженерну роботу, має бути лаборантом! Знову горезвісна оцінка за анкетними даними, а не за роботою.

Ці питання давно вже назріли, і без їх розв'язання немає підстав сподіватися на різке зростання віддачі вузівської науки.

О. ПИЛИПЕНКО,
студент IV курсу мехмату.

Куратор — це колега

Куратор академічної групи... Нелегкий це обов'язок. З таким ствердженням погодяться, мабуть, усі. А в чому ж, власне, полягає робота куратора? Погляньмо, так би мовити, збоку, чим займається куратор. Проводить політінформації, веде групу на суботники й демонстрації тощо.

Безперечно, є в нас куратори, які вміють урізноманітнити цей скучний перелік. Але погодьтесь: в усьому, крім заліку з СПП, куратор дублює або виконує роботу комсомольської організації. Фактично, куратор — це класний керівник, перенесений зі школи до вузу, з тією лише різницею, що в останньому його роботу не оплачують.

Наставник і студент не пов'язані безпосередньо виробничою діяльністю. А тимчасом суть наставництва, наприклад, на виробництві, полягає в тому, що наставник передає свій професійний досвід, свої знання і вміння. Тому, вважаю доречним, щоб наставником у вузі був науковий керівник. Не обов'язково викладач, може бути й науковий працівник, але людина, яка передає студентові свій досвід, знання і вміння і має з ним безпосередні виробничі стосунки — спільну наукову роботу.

Таке можливо, певна річ, за умови, що студент з першого курсу займається науковою роботою. Для нашого університету це поки що нереально. Але в МДУ, наприклад, справи стоять саме так. І саме таке наставництво може подати велику допомогу в розв'язанні головного нашого завдання — вдосконаленні підготовки спеціалістів.

І. СТЕЛЬМАХ,
викладач хімфаку.

УНИВЕРСИТЕТЫ ВЗАИМОПОНИМАНИЯ

16—18 ноября с.г. Одесский государственный университет им. И. И. Мечникова посетила представительная делегация де-канов и проректоров частных колледжей (университетов) США. В состав делегации входили: профессор социологии, декан факультета Спелманского колледжа (г. Атланта, штат Джорджия) Барбара Картер; профессор философии, проректор университета Сен-Лоуренс (г. Кентон, штат Нью-Йорк) Эндриу Ремберт; профессор философии, декан факультета Роллинс-колледжа (г. Орланда, штат Флорида) Джоан Страуманис; профессор русского языка и литературы Амхерстского колледжа (г. Амхерст, штат Массачусетс) Джейн Таубман; профессор, заведующий кафедрой психологии, декан факультета Боуденского колледжа (г. Брунсвик, штат Мэн) Альфред Фукс; декан факультета Денисонского университета (г. Грэнвилл, штат Огайо) Барбара Хилл; профессор истории религии, проректор Баннелльского университета (г. Льюисбург, штат Пенсильвания) Ларри Шин; профессор философии и истории религии, декан факультета, проректор Бэйтского колледжа (г. Льюистон, штат Мэн) Карл Штрауб. Возглавлял группу профессор химии, проректор Хэмпширского колледжа (г. Амхерст, штат Массачусетс) Хармон Данатан.

Цель визита американских преподавателей в университет — ознакомление с системой подготовки специалистов с высшим образованием и выяснение возможностей обмена на двусторонней основе студентами и преподавателями (стажерами) между Одесским университетом и колледжами, которые они представ-

У РЕКТОРА

В приемной ректора они появились неожиданно, незаметно. Их ждали, но в первый момент как-то даже не заметили. Почему-то думалось, что явятся они непременно с шумом, с напором, какой-то пестрой кавалькадой. И вот за разговорами о предстоящей встрече на них никто не обратил внимания. А ректор уже приглашает их в свой кабинет. Мы вглядываемся в эти лица: какие они, американцы?

Обыкновенные. Одеты скромно и строго. Единственное, что, быть может, бросается в глаза — женщины совершенно отвергают косметику: ни малейших следов. Никакого желания приукрасить себя. Аккуратность и деловитость. При этом — раскованность, улыбочивость, моментальная реакция на шутку. Можно даже сказать — провоцирование шуток, желание облегчить, оживить разговор, получить от него удовольствие. Вместе с тем, использование ситуации в противоположном смысле: стремление выжать из беседы, общения максимум полезной информации. Экономность в обращении со временем. Интересующую вас информацию часто предоставляют в виде буклетов, визиток и т.д. В нашем же понимании это... сувениры.

Встреча началась как-то очень просто, непарадно, можно даже сказать — буднично. Собрались коллеги, беседуют за чашкой кофе, обмениваются мнениями о системе высшего образования в СССР и США, много шутят, смеются. Ректор ОГУ профессор И. П. Зелинский рассказывает об истории университета. Американцы живо реагируют на любопытный эпизод: оказывается, предпоследний выборный ректор университета — тоже геолог. Это был знаменитый Н. А. Головинский, а выборы состоялись... более ста лет назад. Все смеются, атмосфера складывается самая благоприятная, тон беседы определен.

От истории университета ректор переходит к его нынешней структуре: у нас есть факультеты естественные и... неестественные. И снова смех, а значит понимание.

Разговор идет о реализации идей перестройки в вузе. Американские преподаватели настаивают на том, что делают пометки в блокнотах, готовят вопросы ректору.

Начинается собственно диалог. Гости сразу же, как говорится, берут быка за рога. Острыми, четкими вопросами выводят разговор на рельсы конкретности в диапазоне интересующих их проблем.

Как перестройка будет способствовать повышению уровня квалификации преподавателей? Насколько самостоятелен университет в выборе учебных программ и какова зависимость в этом и других вопросах от министерства? Каким образом формируется бюджет университета: статьи расходов и доходов?

Что ж, вопросы поставлены с пониманием дела. Это ведь три кита, на которых базируются

перестройка, и не только в высшей школе: компетентность, инициатива, экономика. Разговор вокруг этих проблем шел легко, непринужденно, ибо они близки и понятны каждому американцу.

Здесь было много понимания, но и немало разночтений. Так, по мнению американских коллег, высокий уровень преподавания в вузах обеспечивается систематическим обновлением преподавательского состава, постоянным притоком свежих сил. Такая система сти-

мулирует здоровое честолюбие преподавательских кадров, их самосовершенствование, а в результате — отбор лучших.

У нас пока не так. Существующий комплекс мер, призванных обеспечить надлежащий уровень преподавательской подготовки, в последнее время все чаще подвергается серьезной критике в нашей печати. Есть над чем задуматься.

Что касается возможностей университета с точки зрения инициативы в научной, учебной, культурной деятельности, американские преподаватели считают, что эта инициатива скрывается у нас регламентирующими действиями министерства. Они полагают, что министерство берет на себя функции, которые должны принадлежать самому университету.

Уважая мнение американских коллег, участники встречи с советской стороны охотно разъясняли им, что сегодня перестройка как раз и направлена на смену бюрократических отношений, сковывавших инициативу, самостоятельность университетского коллектива. Гостям были названы конкретные шаги в этом направлении.

Что касается нас, свидетелей этой живой, острой, эмоциональной беседы, — мы просто радовались тому, как открыто обсуждаются наши наболевшие внутренние проблемы с представителями другой страны. Это ли не свидетельством тех благополучных перемен, которые происходят сегодня

в нашем обществе?

Важно еще и то, что встреча не превратилась в привычный обмен любезностями: главное заключалось в том, что стороны стремились извлечь обоюдную пользу, определить конкретные формы дальнейшего сотрудничества университета с американскими колледжами. В этом плане ректор университета предложил американской стороне несколько направлений, по которым можно развивать сотрудничество: изучение русского и английского языков и литературы, обмен специалистами, преподавателями — стажерами, студентами естественных факультетов, а также философами и историками. Учтивая, что Одесский университет располагает двумя научно-исследовательскими судами и имеет большой опыт работ по изучению ресурсов Мирового океана, можно было бы рассмотреть вопрос об участии американских специалистов в экспедиционных исследованиях в Индийском, Атлантическом океанах, на Средиземноморье.

Сообщение о наличии в университете двух собственных научно-исследовательских судов вызвало искреннее удив-

мым обстоятельно ознакомить советских коллег с системой высшего образования в США и подготовкой специалистов в частных колледжах.

Профессор Данатан и его коллеги работают в колледжах, насчитывающих 1000—3000 студентов и от 100 до 300 преподавателей. В колледжах представлены жители всех 50 штатов. Срок обучения — 4 года. Специализаций — 34. Организующее ядро — кафедра, включающая от 3—5 до 15 преподавателей. Программа обучения гибкая, в этих колледжах читается до 500 курсов, причем ежегодно 25 из них полностью меняются. Эта сменяемость, говорит профессор Данатан, заставляет преподавателей быть философами, т.е. иметь большой кругозор, уметь определить, что может в перспективе понадобиться их питомцам. На преподавателях, таким образом, лежит большая ответственность.

Выступление профессора Данатана дополнили профессор Джоан Страуманис и Эндриу Ремберт. В частном колледже нет проблемы ответственности студента за качество своей работы, а у преподавателей — как заставить студентов учиться. Это определяется высоким конкурсом в таком учебном заведении, высокой платой за обучение (10—17 тыс. долларов в год) и стремлением получить в дальнейшем престижное место работы. Вместе с тем, руководство колледжей заинтересовано в еще более активном отношении студентов к учебе. Тут, по выражению профессора

семинарских занятий. Помимо общего курса читаются и различные спецкурсы: история советско-американских отношений, политика США на Ближнем Востоке и т.д. Интерес студентов к истории США традиционно высок, а ныне, накануне визита М. С. Горбачева в США, он особенно возрос.

Профессор Джейн Таубман: — Американские историки в связи с юбилеем вашей революции и последними выступлениями М. С. Горбачева проявляют большой интерес к работам своих советских коллег, в частности, к освещению тех или иных моментов, которые ранее были «белыми пятнами» вашей истории. Что вы можете сказать по этому поводу?

Заведующий кафедрой истории СССР профессор М. Е. Раковский: — Это большой и серьезный вопрос. Мы живем в период больших перемен во всей нашей жизни, в том числе и в исторической науке. Как специалист по проблемам Великой Октябрьской социалистической революции могу сказать, что «белые пятна» в отечественной истории постепенно ликвидируются. Благодаря открытому доступу к историческим фондам мы можем глубоко и объективно осветить различные этапы революции. Из истории, конечно, не вычеркнуть тех моментов, когда США демонстрировали враждебность в отношении нашей революции, как это было, например, в годы гражданской войны. Но нам приятнее вспоминать те дни, когда наши государства вместе боролись с фашизмом, были союзниками. Это я говорю не как историк, а как участник встречи советских и американских солдат на Эльбе. Какими сердечными, доверительными были тогда наши отношения! Я убежден, что дух Эльбы возродится.

Профессор С. И. Аппатов: — Я осторожный оптимист. На это потребуются годы. Но если такие контакты, как наша сегодняшняя встреча, будут развиваться, если мы будем встречаться лицом к лицу, глаза в глаза, то реализм и чувство дружелюбия возьмут верх.

Профессор Х. Данатан: — С вами нельзя не согласиться, господин Аппатов. Могу добавить со своей стороны, что ваш оптимизм очень обнадеживает.

ДЖЕЙН

Мы едем в полупустом интуитивном «Инарусе» на Пролетарский бульвар, в корпус гуманитарных факультетов. Другого времени, чтобы поговорить с профессором Таубман, а попросту — с Джейн, не будет. А собеседник она на редкость интересный, обязательный. Русский язык и литературу изучала в Гарвардском и Йельском университетах; серьезно занималась творчеством Марины Цветаевой; в СССР за последние 24 года была не менее восьми раз и подолгу; сейчас ее тема — К. И. Чуковский, так что Одесса ей интересна вдвойне; изъясняется великолепно, словарный запас — интые преподаватели позавидуют; дает точнейший синхронный перевод, ибо владеет даже жаргонными оборотами; муж — известный историк, а его брат — корреспондент «Нью-Йорк таймс» в Москве...

Джейн Таубман — это море обаяния. Очень эмоциональна, прямо-таки по-одесски: жестуляция, мимика, интонации, — все идет в ход, коль скоро Джейн проявляет интерес к разговору.

Рассказывает, что посетила Литературный музей («Мойм коллегам было неинтересно, потому что они плохо знают русских и советских писателей. Может быть, им и вовсе не стоило тратить время на это посещение»). Что касается Джейн, то ее заинтересовал рассказ экскурсовода об американском моряке, жившем в Одессе при Воронцове. Мы до (Окончание на 4-й ст.).

Ремберта, стремления советских и американских преподавателей совпадало.

Деканы факультетов ОГУ подробно интересовались планированием учебного процесса в колледжах, структурой и расписанием учебных программ, характером специализаций, условиями работы преподавателей. В ходе беседы ее участники собирались в группы, так сказать, по интересам: представители общественных наук (психологи, социологи, религиоведы), языковеды, естествоиспытатели. Это значительно облегчило общение ученых, специализирующихся в той или иной области знаний, оживило обмен мнениями, сделало его более глубоким, предметным.

ЛИЦОМ К ЛИЦУ, ГЛАЗА В ГЛАЗА...

Этот разговор в деканате исторического факультета, как нам показалось, хорошо иллюстрирует наметившуюся тенденцию к объективному и честному осмыслению учеными Запада того, что происходит в нашей стране в ходе перестройки и, в частности, того, что касается исторической науки. Поэтому мы и решили передать его в форме стенограммы.

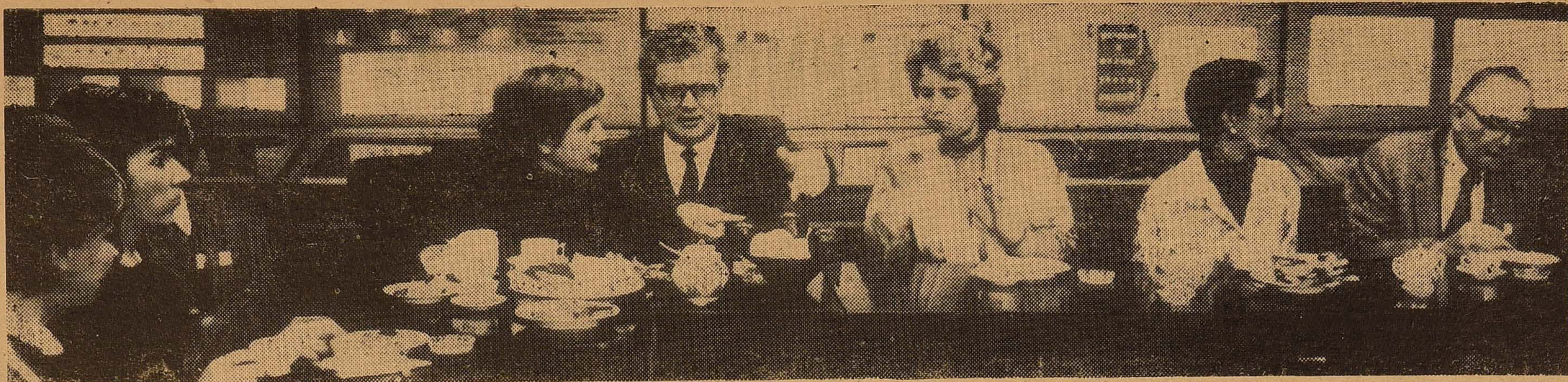
Профессор Ларри Шин: — Как вы преподаете студентам историю США? Что и как ваши студенты знают о нашей стране?

Заведующий кафедрой новой и новейшей истории зарубежных стран профессор С. И. Аппатов: — Программный курс истории США хронологически охватывает XVII—XX вв., рассчитан на 120 часов лекционных и

ВСТРЕЧА ДЕКАНОВ

Если у ректора американские преподаватели больше спрашивали, то на этой встрече, состоявшейся во второй день визита в ОГУ, им пришлось больше рассказывать. Ведь смысл визита — не экскурсия в университет, а стремление к обмену творческими идеями, без которых трудно представить обоюдное сотрудничество.

Поэтому руководитель американской делегации профессор Х. Данатан и счел необходи-

(Окончание.)

Начало на 3-й стр.)
гадываемся, что речь идет о Георге Зонтаге, одесском знаменитом Пушкине, и даем исчерпывающую информацию. Пользуясь случаем, сообщаем также и о связях с Одессой Джеймса Фенимора Кулера, о его знакомстве с А. И. Левшиным, глубокой любви к России, не раз оказывавшей помощь американскому народу в годы войны за независимость. Рассказываем также и о посещении Одессы Марком Твенном.

Джейн отвечает, что обо всем этом у нее на родине вряд ли кто-нибудь знает или, по крайней мере, вспоминает. Вообще об Одессе у них давно ничего не писалось, и она делает все возможное, чтобы заинтересовать знакомых ей журналистов одесскими сюжетами.

Джейн говорит, что она в восторге от перестройки. Находясь в США, не очень верила в возможность такого. Реальность же, по ее словам, превисила самые смелые ожидания. Джейн уверяет, — и мы готовы в это поверить, — что хорошо знает нашу страну. Произшедшие перемены, говорит она, поразительны. В первую очередь, это касается культурной сферы. Джейн видит других людей: инициативных и раскованных. Сами встречи американцев с советскими людьми стали иными: это нормальное общение, без всяких официозов и промежуточных звеньев. Именно такой характер носил и наш разговор.

Выразительная жестуляция Джейн внезапно прерывается: автобус прибыл к месту своего назначения. До сих пор жалею, что не сказала ей ни одного комплимента.

ЛИЧНОЕ МНЕНИЕ МИСТРА ДАНАТАНА

Мистер Данатан, видимо, устал. И было отчего. День и вправду выдался суматошным: встреча на истфаке, переезд в корпус гуманитарных факультетов, беседы на кафедрах психологии и педагогики, лечь в кабинете педагогического мастерства (американцы приш-

ли в восторг от домашнего торта, специально приготовленного по этому случаю)... И вот, в финале, пресс-конференция.

Наш собеседник сразу же оговорился, что все ответы на наши вопросы — его личное мнение, он не вправе говорить за своих коллег.

— Мистер Данатан, как возникла идея визита вашей группы в СССР, и в частности, в Одесский университет?

— В настоящее время я занимаюсь административной деятельностью. Меня давно беспокоило то обстоятельство, что мои коллеги в США, занимающие высокие посты, мало знают об СССР. Год назад я предложил деканам колледжей совершить поездку в СССР, к чему они проявили большой интерес. В организации этой поездки приняли участие не только руководители наших колледжей, но и американское филантропическое общество. Сегодня преподаватели американских университетов не могут не иметь представления об СССР, не интересоваться жизнью в этой стране. Второе: мы должны выиснить возможность дальнейших профессиональных контактов. Кроме того, каждый из нас как специалист должен знать вашу систему образования.

— Что вы, как профессионал, почерпнули в университете?

— Даже за то короткое время, что я был здесь, заметил: между студентами и преподавателями наблюдаются очень хорошие отношения. И это очень важно. Ведь качество обучения в значительной степени и определяется характером этих отношений. (Кстати, в беседе с нами другой член делегации — профессор философии Эндрю Ремберт, — посетивший лекцию доцента Т. А. Тарасенко «Философские идеи Сократа», на наш вопрос о впечатлениях от этой лекции, ответил кратко и выразительно: «Великолепно!»).

— У нас существует проблема, как заставить студентов учиться. Собственно говоря, странная проблема. И, тем не менее, она существует. А как у вас?

— В Америке это тоже серьезная проблема. Ведь у нас около 3 тысяч колледжей и университетов. Самого высокого уровня из них — 30—40. Это очень престижные учебные заведения, конкурс тут — 5—6 и более человек на место. И проблемы, о которой мы говорим, здесь нет. В остальных колледжах и университетах, особенно государственных, она стоит довольно остро. Но я знаю, как ее разрешить, однако мой рецепт неприемлем: просто гнать в шею всех

лодырей. Ведь нерадивый студент оказывает плохое влияние на других, и в этом я усматриваю большую опасность. Для многих студентов обучение сводится к развлечениям: выпивке, сексу и т. д. Это не может нас устроить.

— У нас дискутируется вопрос соотношения теоретической и практической подготовки будущих учителей. Речь идет о роли методики преподавания в обучении. Как рассматривается эта проблема в Америке?

— До сих пор у нас, в США, будущие учителя готовились в специальных институтах. Здесь большое внимание уделялось методике в ущерб основным предметам. Поэтому многие преподаватели знают, как надо преподавать, и не знают... самого предмета. Я считаю, что преподавать предмет, о котором ты знаешь слишком мало, весьма сложно. Какие знания можно передать студентам или ученикам, если ты плохой специалист?

— В Америке приветствуется процесс перестройки, а перестройка подразумевает открытость и самокритику. Можете ли вы сказать, что именно вам не очень понравилось у нас?

— К сожалению, у нас было не так много времени, чтобы

увидеть все недостатки. Хотел бы высказать только одно замечание. По моему мнению, любые решения должны приниматься компетентными людьми. Вышестоящие инстанции должны их только утверждать. Иногда складывается впечатление, что у вас решения принимаются теми, кто непосредственно не занимается данной проблемой.

— Ваши впечатления об Одессе...

— Продолжительные прогулки по Одессе были очень приятны. За каждым поворотом ожидал приятный сюрприз. Это город превосходный во всех отношениях: архитектура, неповторимый колорит, здесь каждый дом — история. Побывали в музеях, спустились к морю по Потемкинской лестнице. Я посетил многие средиземноморские и черноморские города: Одесса мне понравилась больше других. Мы не видели здесь нищеты, бродяг, никаких проявлений бескультуры.

— Последний вопрос. Все мы в ожидании события чрезвычайной важности — визита М. С. Горбачева в Соединенные Штаты. Как вы оцениваете в связи с этим возможные перспективы развития советско-американских контактов в области образования?

— Встреча на высшем уровне у нас ожидается с большим интересом. В ходе нашей поездки у меня и у моих коллег возникло немало идей, планов относительно нашего сотрудничества. Благоприятный исход встречи Горбачева и Рейгана будет способствовать реализации этих планов.

О. ГУБАРЬ,
Н. ЩЕРБАНЬ.

Лист до редакції

У зв'язку із змінами в навчальному процесі курси лекцій частково скорочено. І студенти повинні проробляти частину матеріалу самостійно, у звільнений від лекцій час. Тому, природно річ, в гуртожитках повинні бути якісь умови для навчання. Зокрема, повинні функціонувати читальні кімнати.

У нашому гуртожитку вже другий семестр підряд ремонт у читальнях починають саме в навчальний період. Зараз, наприклад, одна з читальень закрита.

Влітку, коли настає найвідповідніший для ремонту час, наш гуртожиток, невідомо на яких засадах, було перетворено на готель. Студенти тудилися по кілька чоловік у кімнати, тоді як інші були віддані цілком стороннім людям. За таких умов не можна говорити про порядок у гуртожитку, не кажучи вже про ремонт у кімнатах.

Ремонт у них почався аж у вересні-жовтні. Для цього деканат звільнив частину студентів від сільськогосподарських робіт. Проте, на час повернення студентів з колгоспу ці роботи ще не закінчилися, і частина студен-

тів не могла в кімнатах оселитися. Ще й досі триває ремонт у трьох кімнатах на першому поверсі.

Виникає питання: чи можна робити ремонт у навчальний час, якщо без будь-якої шкоди для навчання це можна було зробити влітку, під час канікул, без по-

спіху і нікому не заважаючи? І чи варто перетворювати гуртожиток на готель, навіть тимчасовий?

А. РЯБОВ, В. СЛОБОДЯНИК, О. МАЦАЛА, Г. ТАРАСОВА — всього 49 підписів студентів фізичного факультету різних курсів.

Від РЕДАКЦІЇ: Проблема, порушена в листі студентів-фізичного факультету, виникла не сьогодні і стосується не лише гуртожитку № 1. До редакції вже не раз надходили такі скарги. Як це не парадоксально, нам ще раз доводилося нагадувати, роз'яснювати комендантам і особам, відповідальним за поселення, що гуртожитки університету призначені для студентів. Більше того, створення добрих умов у гуртожитках — хай то обладнання читальних кімнат, побутових, спортприміщень тощо — це обов'язок адміністрації гуртожитків. А де коли вдуматися, то це абсолютно протиприродно, що студенти почувають себе пасинками у власному домі. І чому економлять прямих службових обов'язків у нас перетворюється іноді мало не в добровичність?

Але студентський лист примушує замислитися і над іншим: на фізичному факультеті поки що немає студентського самоврядування в повному розумінні цього слова. Бо якби було, то не довелось б зараз безпорадно розводити руками та волати до розважливості господарської адміністрації.

У тім і суть перебудови, що вона вимагає від кожного з нас не обурення, не констатації фактів, а активної і конструктивної участі в подоланні будь-якої життєвої ситуації.

УВАГА, КОНКУРС!

В Одеському університеті проводиться конкурс на резерв заступника секретаря комітету комсомолу з інтернаціональної роботи. Заяви на участь у конкурсі і рекомендації первинних комсомольських організацій просимо подавати в комітет комсомолу за адресою: вул. Петра Великого, 2, кімната 36.

КОМІТЕТ КОМСОМОЛУ.

Спорт

Відбулася звітно-виборна конференція спортивного клубу університету. В ній взяли участь: заступник голови ДФСТ заступник М. Ю. Шульга, проректор університету професор Л. О. Ануфрієв, проректор з АГЧ І. Г. Рутівський, голова профкому працівників ОДУ доцент Л. Х. Калустьян, голова профкому студентів С. Кичмаренко.

Із звітною доповіддю виступив голова спортивного клубу університету Л. М. Барський. Він підбив підсумки роботи клубу за 1986—1987 рр. За останній рік створено нові секції: чоловічого і жіночого дзюдо, тенісу (госпрозрахункова група). У гуртожитку № 8 діє туристський клуб «Крокус». За підсумками міжвузівської спартакіади університет зайняв друге місце у розділі вищої спортивної майстерності. Разом з тим, у розділі масовості спорту — лише четверте місце, слідом за ОПІ, медіном і педіном. Багато в чому таке становище свідчить про слабкість спортивної бази університету: досі нема спортивного комплек-

су, який би відповідав сучасним вимогам. Ті споруди, які є, не можуть забезпечити наші потреби, а створення спорткомплексу на найближчий час не заплановане. Це змушує зібрані команди нашого вузу арендувати спортспоруди. В результаті створюються умови для тренувань, дуже віддалені від оптимальних. Але навіть ті університетські споруди, які є — не в найкращому стані. Це стосується, наприклад, стадіону, позбавленого пристойних роздягалень і душових. В незадовільному стані і спортспоруди гуртожитків: передусім, в 1-му і 3-му. А на їх створення в 1984—1986 рр. було витрачено 4 тисячі карбованців.

У доповіді відзначено кращих спортсменів і тренерів ОДУ.

Питання студентського самоврядування у спорті було порушено у виступах професора Л. О. Ануфрієва та інших товаришів. Проректор І. Г. Рутівський говорив про необхідність дбайливого ставлення студентів до спортивного реманенту і споруд.

До нового складу президії спортклубу обрано 30 чоловік. Головою знову названо Л. М. Барського.

Д. ПИХТЄЄВ,
студент ІІ курсу хімфаку.

ПИШІТЬ НАМ:

270000, Одеса-Центр, вул. Петра Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Петра Великого, 2, 3-й поверх, кімната 86.

ДЗВОНІТЬ:

тел. 23-84-13

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.